

VETOOMUS TUUPOVAARAN NUORISOTALON PUOLESTA

Tuupovaaran nykyinen nuorisotalo on alun perin suojeluskuntien ja Lotta Svärd -järjestöjen käyttöön rakennettu tila. Talon sisällä on vuolukivinen muistolaatta, joka kertoo rakennuksen suojeluskunta- ja lottahistoriasta. Sk:n ampumaradan harvinainen, valettu näyttösuoja-alue on kunnostettu muistomeriksi ja varustettu opastustaululla. Kyseessä on tietävästi maamme ainoa suojeluskuntajärjestön ampumaratamuistomerkki. Yleisen käytännön mukaan muistomerkkejä tai -laattoja sisältävät kohteet ovat pysyviä, joten niiden säilyttämisestä on pidettävä huolta. Erityisesti tässä tapauksessa, koska nämä kohteet muodostavat kiinteän kokonaisuuden.

Suojeluskuntatalolla ja siihen liittyvällä suojeluskunnan urheilukentällä on ollut merkittävä rooli Tuupovaaran ja kunnan lähialueiden, sekä suojeluskuntapiirin liikuntakasvatuksen ja ampumaurheilun saralla. Yksi osa tätä kokonaisuutta on sk:n ampumarata 1900 metrin päässä. Kaikkien harjoitus- ja kilpailutapahtumien keskipisteenä toimi suojeluskuntatalo.

Talolla on myös vahvaa sotahistoriallista merkitystä. Esimerkiksi talvisodan alla, lokakuussa 1939 toimeenpantu kenttäarmeijan liikekannallepano, Ylimääräinen Harjoitus (YH), kosketti Tuupovaaran suojeluskuntataloa, koska se toimi kunnan alueen kokoontumispaikkana. Talvisodan aikana Tuupovaaran kirkon tornissa toimi ilmavalvonta-asema. Siellä vartiossa olleet majoituivat suojeluskuntatalolla.

Kesällä 1941 Tuupovaaran halki marssi kohti Korpiselkää osa saksalaisesta 163.Divisioonasta, joka siirrettiin Norjasta Pohjois-Karjalaan. Tämä joukko lepäsi ja sitä huollettiin suojeluskuntatalolla. Tuupovaaran suojeluskuntataloa hyödynnettiin samana kesänä noin kilometrin päässä sijainneen sotavankileirin huoltotoimissa ja henkilökunnan lepo- ja majoitustiloina.

Jatkosodassa, erityisesti 1941 hyökkäysvaiheen ja 1944 torjuntataisteluiden aikana, suojeluskuntatalon välittömässä läheisyydessä, Sotkulammen rannalla, pestiin ja arkutettiin sotavainajia. Työn hoitivat pääosin lotat, siviilinaisten ja työvelvollisten avustamana. Suojeluskuntatalo toimi henkilöstön majoitus- ja huoltotiloina.

Edellä mainittujen tapahtumien lisäksi Tuupovaaran suojeluskuntatalo oli niin talvi- kuin jatkosodan aikana lukuisten muiden osastojen ja tunnettujen henkilöiden käytössä tai vierailukohteena. Tuupovaaran kirkonkylä sijaitsee paikassa, jonka kautta kulki paljon rintamaliikennettä.

Talossa ovat vierailleet kuuluisista rintamakomentajista esimerkiksi kenraalit Lagus, Talvela ja Raappana, Mannerheim-ristin ritarit n:o 1, n:o 2 ja n:o 3.

Pohjois-Karjalassa on runsaasti sotahistoriaikohteita, joiden ympärille on viime vuosina kehittynyt merkittävästi alueelle tuloja tuovaa matkailua. Yksi näistä kohteista on Tuupovaara, jonka kaakkoisosissa käytiin Tuntematon sotilas -elokuvan ensimmäiset taistelut. Ohjatut linja-autoryhmät siirtyvät taistelupaikalle pääosin Tuupovaaran kautta, jolloin käydään katsomassa suojeluskunnan taloa, urheilukenttää ja ampumarataa.

Edellä oleva katsaus on vain pieni osa kohteen historiaa, jonka esille tuominen muuttuu vaikeaksi, jopa mahdottomaksi rakennuksen omistuspohjan muuttumisen yhteydessä. On hyvä huomioida, että Tuupovaarassa on vähän historiallisia kohteita, tai matkailukohteita

yleensä, joten suojeluskuntatalon ja siihen liittyvän perinteen vaalimisesta tulee huolehtia yhteiskunnallisin varoin. Kuinka voitaisiin mahdollisen omistajanvaihdoksen yhteydessä varmistua esimerkiksi siitä, että merkittävän historiallisen kohteen siisteys ja ympäristö säilyvät sen arvon mukaisina?

Tuupovaaran kunnan ja Joensuun kaupungin aikana asiasta on huolehdittu, mutta kuinka voitaisiin varmistua siitä, että uusi omistaja noudattaisi samaa periaatetta? Valitettavasti myös Joensuun kaupungin alueella on yksityisiä kiinteistöjä, joiden ylläpidosta ei kanneta vastuuta, vaikka kuulopuheiden mukaan valvontaviranomaiset ovat puuttuneet asiaan. Jo rakennuksen suojelumerkintä velvoittanee kunnossapitoon?

Pohjois-Karjalan Suojeluntien Perinneyhdistys ry:n puolesta

Pekka Ripatti Jarkko Kemppi Jukka Partanen Rauno Suhonen Pasi Hartikainen
Eversti evp FT, dosentti FT, tutkija Sotakamreeri Lehtori